

Oikaisuvaatimus (saapunut 5.6.2023) kunnanhallituksen päätöksestä 15.5.2023 § 153

Kunnanhallitus 28.08.2023 § 257

651/01.01.01/2022

Valmistelija	Hallintojohtaja Jaana Suihkonen ja kunnalakimies Hannu Sorvari etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus päättää 1 että oikaisuvaatimuksen kohtaa 2 ei oteta käsiteltäväksi 2 hylätä oikaisuvaatimuksen kohdat 1 ja 3.
Käsittely	Käsittelyn aikana puheenjohtaja Timo Haapaniemi esitti asian pöydällepanoa. Puheenjohtajan tiedustellessa, pöydällepanoehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.
Selostus	Kunnassa kotipaikan omaavat rekisteröidyt yhdistykset ovat tehneet yhteisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus on tehty laissa säädettyinä määräaikana (kuntalaki 140 §). Oikaisuvaatimus otetaan siten kuntalain 134 § 3 momentin perusteella kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimukseen voidaan esittää täydennystä ennen päätöstä, joten täydennys otetaan huomioon oikaisuvaatimuksen käsittelyssä. Käsittelevä toimielin voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä sen. Mikäli oikaisuvaatimus hyväksytään, tulee oikaisuvaatimusta käsittelevän toimielimen hallintolain 34 §:n mukaan kuulla asianosaista, jonka vahingoksi päätöstä muutetaan. Kirkkonummen kunnan opetusjohtajan virka on ollut avoinna 21.2.-9.3.2023 välisenä aikana. Opetusjohtaja vastaa kunnan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kokonaisjohtamisesta. Opetusjohtaja toimii palveluryhmänsä opetuspäällikön, suomenkielisen hallintohenkilöstön sekä suomenkielisten koulujen ja lukion rehtoreiden esihenkilönä. Opetusjohtajan alaisuudessa toimii muun muassa opetuspäällikkö, joka johtaa kunnan ruotsinkielisen opetuksen kokonaisuutta. Opetusjohtajan viran kelpoisuusvaatimuksena on ollut soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Tehtävässä on edellytetty opetushallinnon tutkintoa, molempien kotimaisten kielten taitoa, vahvaa opetuksen ja koulutuksen talouden osaamista, hyvää opetusalan lainsäädännön tuntemusta sekä kokemusta yleissivistävän opetuksen johtamisesta ja hallintopäätösten valmistelusta. Eduksi on katsottu vieraiden kielten taito, näyttö opetuksen pitkäjänteisestä kehittämisestä organisaatiosalla, näkemys ja kokemus

asiantuntijaorganisaation johtamisesta, näyttö onnistuneesta inklusiivisen toimintakulttuurin ja moninaisuuden johtamisesta, hyvä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien tuntemus, hyvä reflektio- ja vuorovaikutustaito sekä yhteistyökyky.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti valita 4.4.2023 § 29 tehtävään kasvatustieteiden maisteri EMBA Astrid Kauberin ja varalle kasvatustieteen maisteri Arto Jormalaisen.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja käytti asiassa kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeutta ja asian päättäminen siirtyi kunnanhallitukseen. Kunnanhallitus pysytti valinnan. Nyt käsiteltävä oikaisuvaatimus kohdistuu kunnanhallituksen päätökseen 15.5.2023 § 153.

Oikaisuvaatimuksen tekijät ovat ryhmitelleet vaatimuksensa kolmeen kohtaan:

1. Hallituksen päätös kumotaan ja siten virka uudelleen hakuun, koska kukaan ehdolla olleista ei täyttänyt kelpoisuusvaatimuksia
2. Noudatetut kriteerit eivät vastaa hakuilmoitusta ja hallituksen pitää palauttaa asia uudelleen valmisteluun ja viranhakuun.
3. Jos on mahdollista, niin hallitus korjaa päätöstä ja tekee valinnan niistä henkilöistä, jotka täyttävät hakukriteerit

Siten oikaisuvaatimuksessa vaaditaan vaihtoehtoisesti päätöksen kumoamista (kohta 1), uudelleen valmistelua (kohta 2) taikka päätöksen muuttamista (kohta 3).

Käsittelyratkaisu; vaatimus 2

Hallintolain 49 g kohdan mukaan käsiteltäväksi otettu päätös voidaan oikaisumenettelyllä joko muuttaa, kumota tai oikaisuvaatimus voidaan hylätä. Kunnanhallitus ei voi tehdä päätöstä, jolla se palauttaisi asian uudelleen valmisteluun. Käytännössä samaan lopputulokseen johtavana vaihtoehtona on tosin päätöksen kumoaminen.

Mainitulla perusteella kunnanhallitus ei ota tutkittavakseen kohdan 2 vaatimusta.

Kohdan 1 ja 3 vaatimukset otetaan tutkittaviksi.

Vastaus

Valittaja on viitannut asian puutteelliseen valmisteluun sekä avoimuuden puutteeseen laajemmin koko rekrytointiprosessissa. Oikaisuvaatimuksessa väitetään puutteellisen valmistelun aiheuttaneen muun muassa epävarmuutta kelpoisuusvaatimusten täyttämisen todentamisessa ja siten myös hakijoiden oikeusturvassa.

Väitteelle ei ole perustetta, koska prosessissa on edetty määrämuotoisesti, aikatauluja noudattaen ja tasapuolisesti. Menettelyssä ei ole virheitä hakuilmoituksen ja sen julkaisun, hakemusten arvioinnin, jatkoon valinnan, ja varsinaisen virkaan valinnan osalta, vaan se on tehty valintaryhmän normaalina virkavalintaprosessina. Arviointi on tehty kaikille hakijoille niillä perusteilla, joita valintaryhmä on pitänyt keskeisenä ja joita se on painottanut. Kelpoisuusvaatimukset on arvioitu tasapuolisesti.

Oikaisuvaatimuksesta ilmentyvä kuva molempien kotimaisten kielten kunnollisen kielitaidon väheksymisestä tai suoranaisesta kielisyrjinnästä on väärä. Sanottakoon, että kielitaitovaatimus on ollut mukana arvioinnissa ja riittävää kotimaisten kielten taitoa on prosessissa tavoiteltu ja sitä pidetään tärkeänä Kirkkonummen kaltaisessa kaksikielisessä kunnassa.

Valittaja on tuonut esiin, että hakuilmoitus on julkaistu vain suomeksi. Tältä osin kunnassa on tapahtunut virhe. Toisaalta hakijoilta on edellytetty sellaista suomen taitoa, että asialla ei kuitenkaan ole ollut merkitystä prosessin tai selonoton kannalta.

Valittaja on tuonut esiin virheen ryhmähaastatteluihin kutsuissa. Asiassa on tullut ilmi, että yhdelle haastatteluun kutsutulle on lähetetty kutsu väärään sähköpostiosoitteeseen. Virhe on huomattu viranhakijan tiedustellessa valinnan jälkeen omaa menestystään valinnassa. Kysymyksessä on menettelyvirhe ja vahingossa syrjäytetyllä hakijalla on asianosaisena ollut luonnollisesti mahdollisuus muutoksenhakuun. Näin ei ole tapahtunut. Kunta tulkitsee siten, että menettelyvirheellä ei enää ole lopputuloksen kannalta asiassa merkitystä.

Valittaja väittää hakuprosessia muutetun kesken prosessin tarkoitushakuisesti auttaen siten suosimaan muita kuin ruotsin kielen hallitsevia hakijoita. Väitteellä viitattaneen vapaamuotoiseen ja mm. kunnallisen itsemääräämisoikeuden turvaamaan päätöskeskusteluun hakijoista. Sanottakoon, että prosessin aikana ei ole tullut muutosta hakukriteereihin. Ruotsinkielen osaamista on pidetty vahvana ansiona prosessin ajan.

Toisessa perustelukohdassa valittaja on viitannut siihen, että luottamushenkilöt eivät ole saaneet riittävästi tietoa, erityisesti etukäteistietoa haastatteluihin kutsutuista.

Vastauksena väitteeseen todetaan luottamushenkilöiden halutun olevan prosessissa mahdollisimman objektiivisessa roolissa, jolloin tältä osin salattu menettely on katsottu perustelluksi. Haastatteluryhmän kokouksen yksityiskohdat eivät ole julkisia, eikä niihin ole mahdollista ottaa kantaa tässä vastauksessa. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että tehdessään päätöksiä virkavastuulla, luottamushenkilöllä on oikeus ja velvollisuus selvittää riittävästi päättämäänsä asiaa ja virkamiehillä on velvollisuus tätä informaatiota päätöksenteon tueksi antaa.

Valittaja on viitannut siihen, että valinta on lainvastainen, koska päätöksessä ei toteudu julkisyhteisöjen henkilöstön kielitaidosta annetussa laissa (kielitaitolaki) ilmaistu vaatimus, jonka mukaan virkaan ja muuhun palvelussuhteeseen otettaessa on varmistuttava työtehtävien edellyttämästä kielitaidosta.

Valittajan viittaus kielitaitolain roolista pitää paikkansa, mutta se antaa liian jyrkän kuvan kaksikielisyyden hyvästä hallitsemisesta. Kielitaitolain vaatimukset ovat laajoja, mutta laissa ja sen esitöissä otetaan huomioon myös se - sinänsä valitettava - reaalin tilanne, jolloin virkoihin ei saada ainakaan muilta pätevyysominaisuuksiltaan samantasoisia kaksikielisiä hakijoita. Tärkeystään huolimatta ei pelkästään kielitaito voi nousta ainoaksi hyvää virkamiestä, eikä edes onnistunutta palvelua, määrittäväksi kriteeriksi. Kielitaitolaissa mahdollistetaan myös henkilöstöpoliittiset toimet, joiden avulla viranomaisen voi huolehtia siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi kielilaisissa (423/2003) ja muussa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Hallituksen perusteluissa (HE 92/2002 s. 56 ja s. 61) avataan mahdollisuus kielikoulutukseen: "kuntien on ottaessaan henkilöstöä palvelukseen, sekä koulutusta järjestämällä huolehdittava että henkilöstöllä on tehtäviensä edellyttämä riittävä kielitaito." Myös joustavuus ja palvelujen työtehtävien järjestäminen siten, ettei kaikilla virkamiehillä tarvita yhtä hyvää kielitaitoa, nähdään lain perusteluissa mahdollisena vaikkakaan ei toivottavana asiantilana (HE 92/2002 s 57).

Kielitaitolaki on ns. tavoitelainsäädäntöä. Kielitaitolaista eikä muistakaan laeista tiettävästi ilmene sääntelyä, jonka mukaan olisi kiellettyä valita vajavaista kielitaitoa omaavaa hakijaa, mikäli hän on ominaisuuksiltaan ehdottomasti tehtävään sopivin ja esim. sitoutuu parantamaan kielitaitoaan.

Luonnollisesti virkamiehen kielitaitoa on tulkittava suhteessa kielilain turvaamiin asiakkaan oikeuksiin käyttää suomea tai ruotsia asioidessaan viranomaisessa, olla "kohtaamatta vastustusta" kieltä valitessaan ja saada palvelut haluamallaan kielellä. Kyseessä on siis asiakkaan oikeus saada palvelua. Toissijaisesti kielitaidosta toki on hyötyä myös hallinnon sisällä, mihin tässä oikaisuvaatimuksessakin useissa kohdissa viitataan. Virkakieli sinänsä on enemmistön kieli. (HE 92/2002 s.33)

Yhteenvedona kohtaan voidaan todeta, että nykyisessä tilanteessa kunta katsoo, että se turvaa myös ruotsinkielisten asiakkaiden palvelut järjestäen ne niin, että asiakkaat saavat ruotsinkielistä palvelua kitkattomasti. Valittajan huoli on käytännössä turha.

Edelleen valittaja on viitannut siihen, että esitys on valmisteltu väärä taikka epäoleellisia lakeja soveltaen ja erityisesti kielitaitolaki ohittaen. Väite pitää osittain paikkansa, sillä kielitaitolakiin ja sen soveltamiseen on kiinnitetty huomiota päätöksen perusteluissa liian vähän. Lopputuloksen kannalta asialla ei kuitenkaan ole ollut merkitystä.

Valittaja on viitannut lisäksi mm. kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin sekä tasa-arvoisen kohtelun tarpeisiin. Tältä osin huomiot ovat oikeita ja kunnan tulee niitä tukea.

Oikaisuvaatimukseen on tehty täydennys 21.6.2023, jossa on arvosteltu kunnan antamaa ohjausta oikaisuvaatimusprosessissa ns. deadline kirjauksen puuttumisen osalta ja kommentoitu mukana olleiden hakijoiden kielitaitoa ja kunnan asettamia kielitaitovaatimuksia. Lisäksi on huomautettu, että asiakirjoista puuttuvat ryhmähaastattelun pöytäkirja tai vastaava, pöytäkirja valintakokouksesta sekä valintamuistio.

Vastauksena todetaan, että kunnan tiedonanto oli sisällöltään asiallinen ja lainmukainen, mutta toki ns. deadline painottaminen tehokkaasti olisi ollut toivottavaa. Kunta pyrkii toimissaan aina mahdollisimman hyvään viestintään. Täydennyksessä viitataan oikaisuvaatimuksen tavoin ja sitä täydentäen siihen, että hakuprosessissa on ollut mukana paremman ruotsinkielentaidon omaavia hakijoita kuin virkaan valittu henkilö. Vastauksena todetaan, että mukana olleiden ansiot, taidot ja kyvyt muodostavat aina kokonaisuuden. Tässä tapauksessa yhteisarvio paremman ruotsinkielentaidon omaavien ansioista ei ole ollut niin vahva kuin valitulla henkilöllä huolimatta seikasta, että heidän parempi molempien kotimaisten kielten kielitaitonsa on luettu heidän edukseen.

Niiltä osin kuin oikaisuvaatimuksella on pyydetty yksilöityjä asiakirjoja todetaan, että tehty ansiovertailu liitetään päätökseen. Valintamuistioksi

nimettyä asiakirjaa ei ole. Ryhmähaastattelussa ei ole pidetty erillistä pöytäkirjaa, mutta ajatus on ollut, että kukin haastattelija on tehnyt muistiinpanoja. Siltä osin, kuin on vaadittu pöytäkirjaa kokouksesta, jossa ehdokkaita on arvioitu, todetaan että valinta on tapahtunut haastatteluryhmän ja virkamiesten yhteistyönä ja menettelytapana on ollut lautakunnalle tehty virkamiesesittely.

Oikaisuvaatimuksen tekijän vaatimukset hylätään oikaisuvaatimuksen alaisen päätöksen perustelut uudistaen ja oikaisuvaatimukseen annettuna vastauksena edellä mainituin perusteluin.